

СЪЮЗ НА ОФИЦЕРИТЕ ОТ РЕЗЕРВА «АТЛАНТИК»

ЗАЩИТА И СПАСЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ МОРЯЦИ ПРИ ПИРАТСКИ НАБЕЗИ

*/Към материалите от Кръглата маса за Стратегията за
национална сигурност/*

Днес около 4 000 български граждани упражняват моряшката професия в Световния океан, в морски и речни води, на български и чуждестранни кораби. Като капитани, механици, моряци или друг вид корабен персонал, срещу труда и риска си те получават солидно спрямо стандарта ни възнаграждение, което се прибавя към националния доход и поддържа жизненото равнище на десетки хиляди български семейства.

Втори месец повече от 20 наши моряци са в плен на сомалийски пирати. Без изгледи за скорошно приключване на одисеята им. С всички произтичащи рискове за живота, за здравето и работоспособността на заложниците. С неподозирани за повечето българи психически травми за моряците и за членовете на семействата им.

През април 2009 г. след 40-дневен плен и няколко милиона долара откуп бяха освободени други 16 български моряци начело с кпд, капитан първи ранг о. р. и бивш командир на дивизиона подводници Дарин Матеев.

Досега в плен на сомалийски пирати общо са попаднали повече от 40 наши моряци. Не се забелязва тенденция броят на отвлечените кораби да намалява. Напротив, с разразяването на световната финансова и икономическа криза, активността на пиратите във всички невралгични точки на световното корабоплаване бележи растеж.

Бодрите съобщения на щатни говорители, че „българските моряци се чувстват добре“, че „здравословното им състояние е задоволително“, че „редовно получават храна и вода“ могат да успокоят само чиновническата съвест на хора, които не ги е еня за съдбата на морските труженици.

През април 2009 г., когато бе освободен корабът с капитан гражданина на САЩ Ричард Филипс, Съединените щати показаха как би трябвало уважаващите себе си държави да действат срещу пиратската напаст. В подготовката на атаката срещу морските разбойници се включиха с цялата си мощ космическото разузнаване, Военноморските сили, Държавният департамент и най-влиятелните телевизионни компании. Две денонощия преди атаката СиЕнЕн и други водещи телевизии често прекъсваха програмите си, за да предадат горещи новини от ракетния ескадрен миноносец „Бейнбридж“, каниха водещи

експерти за анализи и прогнози, държаха връзка с говорителите на правителствените служби.

След развързката държавният секретар Хилари Клинтън заяви: „Държавният департамент поема инициативата да бъдат създадени специални международни военноморски сили за борба срещу пиратите, в които ще участват кораби на Китай, Южна Корея, Япония и САЩ”. И още: „Пиратството е вековно предизвикателство, но ние ще се постареем да му дадем съвременен отговор, достоен за 21-и век”.

Пентагонът обяви, че разработва план за нанасяне на удари по бреговете бази на пиратите и че ще окаже помощ на сомалийските власти в подготовката на войници и в организацията на брегова охрана. Индийските ВМС неколккратно прочистват водите около Африканския рог от пиратски плавателни средства и нанасят удари върху бреговете им бази. Действията на индийските военни моряци са в съзвучие с резолюции на Съвета за сигурност на ООН от юни и от декември 2008 г., които разрешават на чуждестранни бойни кораби да влизат в сомалийски териториални води, а на войските на ангажираните държави – да осъществяват сухопътни и въздушни операции срещу престъпниците.

На фона на решителността, проявявана от САЩ и други държави, позицията на българското правителство, на българските ведомства, медии и неправителствени организации е повече от пасивна. През април 2008 г. тогавашният министър на транспорта Мутафчиев заяви, че понеже нашите моряци плавали под панамски флаг, това значително щяло да затрудни преките преговори на правителството с пиратите. Но българският министър се все пак разчитал на активната позиция на гръцкия си колега, който настоявал пред Европейския съюз набезите на сомалийските пирати да бъдат прекратени.

Други висши чиновници също обясняваха, че „екипажът е нает от частна фирма и нямаме право да се месим.” Налага се да напомня, че гражданите на САЩ капитан Филипс и неговите моряци плаваха под датски флаг. Но на никого от щатската администрация и през ум не му мина да се измъква с приказки, че ги е наела чужда компания и „сами да се оправят”.

Бюрократите, които получават заплати около моряшката професия нехаят, че от 2000 г. насам България изгуби повече моряци, отколкото през петте години на Втора световна война, когато кораби и подводници на антихитлеристката коалиция потопяват почти целия ни търговски флот. Няма данни някой, освен членовете на моряшките семейства, да се е трогнал от поредицата факти и от опасната тенденция.

През пролетта на 2009 г. и от офиса на върховния представител на ЕС за външна политика и сигурност Хавиер Солана се опитаха да прехвърлят отговорността си върху плещите на отвлечените български моряци. Още преди да са узнали каква е съдбата на „Маласпина касъл”, те съобщиха, че екипажът бил недисциплиниран, не се е регистрирал навреме в обявената специално за целта страница в интернет и не е влязъл в конвойната система. „Сами са си виновни”, ни казаха в прав текст евробюрократите, вместо по-умело да координират взаимодействието на над 40-те военни кораба, които са изпратени специално да осигуряват сигурността на корабоплаването в опасния район.

Трудно е да повярваме, че при наличието на толкова модерна техника, на оръжия и комуникации няколко бързоходни катера ще пленят търговски кораб на 400 мили от брега. Специалистите открито изказват съмнения, че солидни компании и мощни интереси играят жестоки игри, използвайки сомалийските пирати. Без подкрепата на „бели якички” от големите европейски пристанища, неграмотните людоеди от Сомалия, които стрелят по кораби и самолети, превозващи хуманитарни помощи за издъхващата им страна, не биха издържали и седмица. Собственици на кораби, търговци, посредници, действащи и запасни разузнавачи продават на разбойниците сведения за плаващите натам кораби. Като търгуват с кръвта на моряци, най-често наети от по-бедни държави: Филипините, Украйна, Румъния, България.

Мародерите в скъпи офиси извършват дойно престъпление: веднъж наемат и застраховат на висока цена стари кораби и екипажи срещу скромни заплати; после предават данните за кораба на пиратите и получават процент и от тях. Ако корабът потъне, застраховката покрива стойността му.

Досега отвлеченията на кораби с български моряци приключиха без човешки жертви. Няма гаранции, че в този щастлив финал няма да бъдат внесени корекции. Като професионална общност, като гражданско общество и като държава имаме право, конституционен и морален дълг да сторим необходимото, за да намалим до минимум риска наши сънародници да стават евтина плячка на съвременни пирати, а животът им да служи като разменна монета за незаконно обогатяване на престъпни организации и лица.

1. Нашият съюз и сродни неправителствени организации като Асоциацията на възпитаниците на Морското училище могат да предложат мерки и идеи, които да залегнат в Стратегията за национална сигурност, във Военната доктрина и в други държавни документи, които да повишат безопасността на гражданското корабоплаване.

2. Националната разузнавателна служба, служба „Военна информация“ на МО, други специализирани служби и организации на разузнавачите от резерва биха могли да направят нужното, за получаване на повече сведения за причините, източниците и факторите, генериращи престъпните намерения и действия.

3. Министерството на външните работи би могло да разработи своя програма за координиране на международни мерки за сигурност, които да ускорят и да усъвършенстват цивилизования отпор срещу това опасно явление, реанимирано от минали векове. В момента МВР получава информация от американски източници за пиратските набези, която препраща в Министерството на транспорта. Тази информация може да се анализира и в МО и да помогне за изясняване на българската позиция.

4. С координиращата роля на Министерството на отбраната би могла да бъде разработена краткосрочна национална програма с военнополитически, технически и др. видове мерки за предотвратяване на завладяването на кораби с български граждански персонал. С външно финансиране и със средства от националния бюджет можем да изпратим и наши фрегати в антипиратските формирания. /Вместо да ги държим вързани в Атия, а резервните им части още да са в Белгия. Така екипажите ще повишат морската си натренираност и ще водят реална бойна подготовка./

Васил ДАНОВ
капитан I ранг о. р.